

Projekt rewitalizacji przestrzeni publicznej w osi Alei Róż i Placu Centralnego w Nowej Hucie zakłada kilkupłaszczyznowe działanie. **Odnowa** jakości krajobrazu miejskiego jest pretekstem do **aktywizacji społecznej** i tym samym rzeczywistego ożywienia rejonu. Projekt w warstwie ideowej prezentuje kierunki w jakich powinna rozwijać się Nowa Huta. Warstwa materialna projektu konsekwentnie organizuje przestrzeń za pomocą charakterystycznych obiektów podnoszących **rozpoznawalność** miejsca i wzbogacających ofertę programową. Oparta na klasycznym kanonie socrealistyczna kompozycja urbanistyczna, zyskuje elementy, których brakowało do percepcji pełni klarowności i czytelności miejskiego krajobrazu. Elementy te formowane są z poszanowaniem zasad klasycznych lecz o współczesnym wyrazie architektonicznym. Tak zorganizowana przestrzeń odgrywa rolę społeczną stymulując użytkowników do działania. Istotą problemu jest wygenerowanie potrzeby ruchu wzdłuż osi głównej założenia - zainstalowanie atrakcyjnych elementów przyciągających funkcją i formą, inspirujących do działania oraz sprzyjających różnym wydarzeniom.

Motywy przewodnim niniejszej koncepcji jest **"spotkanie"** - zdarzenie kiedy ludzie mają szansę i okazję do przebywania ze sobą nawzajem, czy to przelotem na ulicy, podczas realizacji wspólnych celów, czy podczas relaksu. Kolejnym motywem istotnym dla realizacji idei rewitalizacji jest pojęcie **"ramy"**. Ramy dla obrazów, oraz ramy dla codziennego życia.

Projekt jest spójnie spięty przez konsekwentne organizowanie przestrzeni za pomocą ram wyznaczających najważniejsze punkty programu - atrakcje funkcjonalne. Koncepcja rozpoczyna się od południowego krańca zakresu opracowania. W ciągu ostatnich 60 lat istniało wiele koncepcji na zagospodarowanie skweru między NCK a Centrum E. Miał zostać zabudowany jako zamknięcie kompozycji i domknięcie placu w południowej pierzei. Żaden z pomysłów nie doczekał się realizacji. Stan ten wytworzył tym samym nową **tożsamość** Placu Centralnego - placu z szerokim **otwarcie widokowym**. Proponowana **Rama Nowohucka** jest materializacją idei otwartej pierzei. Tworzy obraz, w którym dalekie otwarcie widokowe jest brakującą pierzeją placu. Wolna od zabudowy przestrzeń pod ramą pełni funkcję murawy wielofunkcyjnej do celów rekreacyjnych. W widoku z Placu Centralnego na osi głównej Rama kulisuje obraz w kierunku południowym wyłączając z percepcji Centrum E oraz NCK. Charakterystyczne skrócenie ramy względem osi podyktowane jest szerszym widokiem w kierunku delikatnie skręcającym na zachód. Rama mieści w sobie galerię sztuki, funkcje kawiarniane, taras widokowy oraz wyjścia z parkingu podziemnego. U wejścia na skwer znajduje się niewielki placik utworzony na osi Ramy Nowohuckiej. Jego funkcją jest udostępnianie do kontemplacji obrazu pod Ramą. Jest to także doskonałe miejsce do **spotkań** oraz obserwacji innych użytkowników. Kompozycja obrazu zbudowana jest z tła w postaci krajobrazu Pogórza Wielickiego, Beskidów, a przy dobrej widoczności także Tatr, oraz charakterystycznego zadrzewienia przy koronie skarpy. Postuluje się jego przeniesienie z osi w kierunku zachodnim. Zadrzewienie to, będąc stanowiskiem lęgowym chronionych gatunków ptaków, jest ważnym elementem różnorodności biologicznej.

Przesunięcie takie powinno odbywać się poprzez sukcesywne dosadzanie od strony zachodniej przy jednoczesnym wycinaniu po wschodniej. Zabieg ten choć długi w procesie, jest kluczowy dla uczynienia otwarcia widokowego w kulminacji kompozycji. Istotną rolę pełnią także inni ludzie, których obecność dopełnia kompozycję obrazu. Pod poziomem skweru planuje się parking podziemny na ok. 350 samochodów.

Sercem układu urbanistycznego jest Plac Centralny. Dotychczas pełnił funkcję komunikacyjną i daleko mu było do centrum reprezentacyjnego w pełnym tego słowa znaczeniu. Z drugiej strony, komunikacja transportowa wokół placu jest już częścią tradycji i tożsamości tego miejsca. Prezentowana koncepcja proponuje korektę układu komunikacyjnego w postaci: przeniesienia ruchu tranzytowego w ciągu Alei Jana Pawła II pod poziom terenu i tym samym oddanie tej przestrzeni pieszym. Ograniczenie uciążliwego ruchu na poziomie terenu powinno znacząco wpłynąć na komfort korzystania z placu, przy jednoczesnym usprawnieniu ruchu w kierunku do Sandomierza. Transport tramwajowy jako publiczny i bardziej uprzywilejowany pozostaje na obecnym poziomie. Duet: ruch tramwajowy + parking podziemny stanowi potencjał dla rozwoju Placu Centralnego jako węzła przesiadkowego typu Park & Ride. Wokół placu pozostaje także uspokojony kołowy ruch lokalny.

W niniejszej koncepcji Plac Centralny zyskuje rangę najważniejszej **przestrzeni reprezentacyjnej**. Przecięcie osi zaznaczone jest współczesną formą **obelisku**, który traktować należy jako rodzaj kompozycji przestrzennej - rzeźby zbudowanej z trzech ram. Każda z nich oznacza inną oś układu urbanistycznego. Najsmuklejsza wyznacza Aleję Róż, niższa Aleję Andersa, a najszerza Aleję Solidarności. Nie jest to działanie tylko formalne. Obelisk poza funkcją dominanty kompozycyjnej jest także wejściem do znajdującego się pod poziomem terenu **ośrodka kulturalno-rozrywkowego - mediateki**. Funkcja tego ośrodka powinna odpowiadać szerokiemu gronu użytkowników, zapewniając kulturalną rozrywkę ale przede wszystkim dając okazje do spotkań. Główna część mediateki zaprojektowana jest tak aby swobodnie przechodząc między regałami z książkami i czasopismami można było przysiąść i oddać się lekturze lub zająć dyskusją z innymi użytkownikami. Dodatkowo do tego jest usytuowany po południowej stronie pasaż czytelnika - szeroki trakt z regałami, sofami i stolikami z możliwością wyjścia do fosy. Doświetlenie obiektu możliwe jest właśnie dzięki fosie, która dodatkowo stanowi zaplecze rekreacyjne.

Konsekwencją realizacji idei spotkania w przestrzeni publicznej jest iniekcja do koncepcji pojęcia o roboczej nazwie **"jednostka spotkaniowa"**. Jest to zasada tworzenia miejsc atrakcyjnych pod względem estetycznym i percepcyjnym tzn. zapewniającym pewną intymność mimo bycia w otwartej przestrzeni publicznej. Te swoiste wymknienia są wnętrzami subiektywnymi - użytkownik jest we wspólnej przestrzeni ale korzysta z półprywatnego, kameralnego aneksu. "Jednostki spotkaniowe" mogą być ofertą dla organizacji zewnętrznych ogródków kawiarnianych i restauracyjnych zwłaszcza w kontekście ścian wnętrza urbanistycznego jakim jest Plac Centralny. Nadanie placowi cech

salonu miejskiego znacząco wzmacnia jego atrakcyjność pod względem inwestowania w obiekty komercyjne, w tym także w lokale usługowe i gastronomiczne. Istotną kwestią w wyrazie wnętrza Placu Centralnego jest wielkość i pokrój drzew. Układ modelowy prezentują plansze projektowe. Proponuje się sukcesywną wymianę istniejących osobników na drzewa o pokroju zwartym najlepiej *Quercus robur* w odmianie kolumnowej. Działanie takie ma na celu uczytelnienie elewacji otaczającej zabudowy i uporządkowanie wnętrza.

Aleja Róż jest charakterystycznym elementem miejskiej przestrzeni - wnętrza podłużnego o mocno ugruntowanej w zbiorowej świadomości indywidualności lokalnej. Należy utrzymać wyraz Alei Róż jako miejskiego placu o charakterze deptakowym z delikatną korektą prospołeczną. Aleja Róż jest nią właściwie tylko z nazwy. Wątro jednak odnieść się do tej tradycji we współczesny sposób. Koncepcja zakłada instalację kompozycji przedstawiającej motyw różany w nawierzchni. Element taki mógłby zostać wycięty z blachy *cortenowskiej* i zlicowany z płaszczyzną nawierzchni. Jest to przeniesienie znaczenia Alei Róż na zupełnie inny poziom percepcji. Tym samym *genius loci* miejsca znalazłoby swój wyraz w materii. Nie oznacza to całkowitej rezygnacji z żywych kwiatów. Zaznaczają one wejścia do głównej części alei. Miejsce po dawnym pomniku zajmuje akcent kompozycyjny w postaci fontanny o formie wertykalnej. Zasada działania fontanny zogniskowana jest na człowieka nie tylko w aspekcie estetycznym i wrażeniowym, ale także symbolicznym, aby podkreślić ideę spotkania. Działanie fontanny skonstruowane jest tak, aby kurtyny wodne tworzące ściany prostopadłościanu reagowały na ruch użytkowników. W przypadku gdy ktoś podejdzie do kurtyny, woda przestaje się łać. Jeśli po drugiej stronie inna osoba uczyni tak samo, dojdzie do spotkania. Ma to na celu zwrócenie uwagi na więzy społeczne i zauważanie drugiego człowieka.

Kwartały Centrum B i Centrum C choć socrealistyczne w formie to jednak realizują założenia modernistycznej urbanistyki - te półprywatne obszary mają charakter **jednostek sąsiedzkich**. Koncepcja zakłada podniesienie poziomu **utożsamiania** się mieszkańców z przestrzenią, którą zamieszkują, przez pobudzenie w nich poczucia odpowiedzialności za wspólną przestrzeń. Teren kwartałów został podzielony na poletka do zagospodarowywania według własnych pomysłów. Warto było by wytworzyć tradycję lub uruchomić projekt społeczny w którym mieszkańcy rywalizują ze sobą w sposobie urządzenia poszczególnych poletek. Praca przy wspólnym temacie wzmocniłaby poziom więzów społecznych, a przestrzeń zyskałaby gospodarza. Stałaby się bezpieczniejsza i bardziej zadbana, co jest wartością nie do przecenienia nawet kosztem ryzyka w poziomie estetyki zagospodarowania poszczególnych poletek.

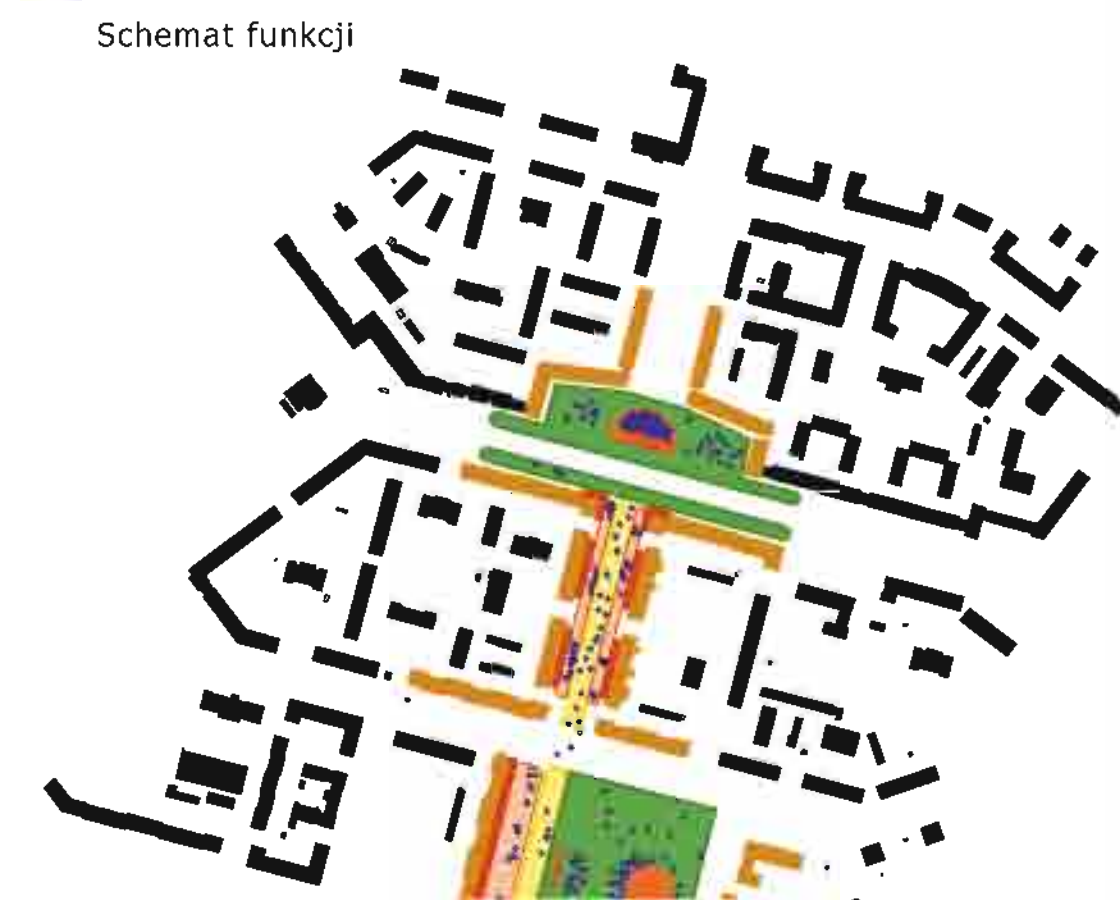
Park Ratuszowy jest miejscem o określonym i ugruntowanym charakterze. Przewiduje się dopełnienie jego przestrzeni poprzez instalację sceny kameralnej dla niewielkich widowisk i koncertów na świeżym powietrzu. Scena znajdowałaby się pod kolejną ramą - znacznikiem istotnego obiektu w opracowywanym terenie. Istotnego z kilku powodów: 1. to ważna strefa

rekreacji i odpoczynku; 2. pełni funkcję dydaktyczną, informuje o projekcie ratusza, który miał stać w tym miejscu; 3. obszar parku wydaje się doskonały do instalacji dynamicznego punktu widokowego - balonu. **Balon** taki poza zaznaczeniem Nowej Huty w panoramie Krakowa, przede wszystkim udostępni najbardziej charakterystyczny element w Nowej Hucie tj. percepcję układu urbanistycznego, znanego dotąd tylko ze zdjęć lotniczych. Pozwoli także odczytać rysunek ukryty na powierzchni parku, przedstawiający sylwetę projektowanego i niezrealizowanego ratusza, tłumacząc nazwę parku. Kompozycja taka utworzona będzie z róż czyniąc tym samym za dość tradycji lokalnej. Ciąg Alei Róż zostaje zamieniony z jezdni na ciąg pieszo-jezdny z "jednostkami spotkaniowymi" po przeciwnej stronie parku. Znajduje się tu znakomita perspektywa na park i wydarzenia tam zachodzące.

Najbardziej wysunięty na północ odcinek Alei Róż w niniejszej koncepcji został zamieniony na ciąg pieszo-jezdny. Ma to na celu uczynienie głównej osi kompozycyjnej, nadanie jej bardziej wzniosłego charakteru i podniesienie jej rangi jako osi funkcjonalnej. Wyposażenie w "jednostki spotkaniowe" wzmacnia atrakcyjność w perspektywie rozwoju funkcji w okolicznych parterach usługowych. Zakończenie kompozycji w północnej części realizuje się na skwerze, który zyskuje atrakcję w postaci spinającej całość projektu ramy. Pod nią mieści się **amfiteatr** dla 500 widzów z zapleczem. Instalacja amfiteatru ma swoje umotywowanie w fakcie istnienia w Nowej Hucie bardzo prężnie rozwijającego się ośrodka artystycznego Łaźnia Nowa. Działalność tej placówki wyraźnie aktywizuje kulturalnie nowohucką społeczność. Warto wykorzystać ten walor i powiązać działania teatru z szerszą rewitalizacją. Gdyby aktywność Łaźni Nowej znalazła realizację w przestrzeni publicznej w Nowej Hucie, istniała by szansa na wytworzenie ciekawych wydarzeń kulturalno-społecznych. Rozwiązaniem modelowym było by wykształcenie cyklicznej imprezy okołoteatralnej, festiwalu teatrów ulicznych lub amatorskich - **nowej tradycji**, atrakcyjnej dla mieszkańców ale także ludzi spoza Krakowa. Wyjście z programem z murów pod gołe niebo pozwoliło by przybliżyć kulturę mieszkańcom oraz zwiększyło rozpoznawalność rejonu.

Konsekwentna organizacja przestrzeni za pomocą charakterystycznych i spójnych elementów spaja przestrzeń centrum Nowej Huty, podkreślając jej walory jako świadomie kształtowanego układu urbanistycznego. Jest to propozycja z bogatą ofertą funkcjonalną stymulującą ludzką aktywność tym samym, podbudzającą do działania. Obszar zyskuje przestrzeń o miejskim charakterze: reprezentacyjny, rekreacyjny, symboliczny, dydaktyczny, widokowy, komponowane z dbałością o detal i ludzką skalę oraz pochylające się nad dziedzictwem kulturowym miejsca. Koncepcja jest wyrazem sposobu myślenia i przybliżeniem kierunków w jakich powinien podążać rozwój opracowywanego terenu.

KONCEPCJA REWITALIZACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W OSIALEI RÓŻ I PLACU CENTRALNEGO W NOWEJ HUCIE

ODNOWA JAKOŚCI KRAJOBRAZU MIEJSKIEGO JAKO PRETEKST DO AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ.
Naczelnym założeniem koncepcji jest wytworzenie wzdłuż osi, ciągu atrakcji programowych, które prezentują prezentują rozwarstwienie strefowe dla różnego charakteru przestrzeni: od reprezentacyjnego centrum do przestrzeni półprywatnych. Koncepcja realizuje ideę spotkania przez organizację atrakcyjnych i indywidualnych miejsc, podkreślających odrębność Nowej Huty w tkance miasta. Projekt korzysta z zasobu lokalnego: krajobrazu, urbanistyki, walorów społecznych i funkcjonalnych.
Rewitalizacja rozumiana jako szereg działań ożywiających przestrzeń, realizuje się tu na płaszczyźnie materialnej poprzez podniesienie jakości krajobrazu miejskiego, zwiększenie rangi miejsca, wzmocnienie rozpoznawalności obszaru, oraz spotęgowanie tożsamiiania się mieszkańców ze swoją lokalną ojczyzną. Koncepcja przedstawia sposób myślenia o rozwoju Nowej Huty jako o miejscu pełnym potencjału.

Wjazd i wyjazd do parkingu podziemnego.

PARK RATUSZOWY - pełni funkcję rekreacji biernej. Główne wyposażenie stanowią miejsca spotkań oraz stoliki szachowe i karciane

Ściąg pieszo-jezdny z ruchem ograniczonym.

Kompozycja różnana widziana z perspektywy **BALONU** przedstawia zarys projektowanego w tym w miejscu, ale nie zrealizowanego w tym miejscu budynku ratusza.

Jednostki spotkaniowe o charakterze półprywatnym.

BALON STACJONARNY - spełnia dwie funkcje; po pierwsze jest okresowym akcentem w panoramie Krakowa. Oznacza w dalekiej panoramie Nową Hutę w granicach miasta; po drugie udostępnia turystom i mieszkańcom percepcję kompozycji socrealistycznego układu urbanistycznego, najbardziej rozpoznawalnego elementu Nowej Huty

RAMA - brama do parku, scena kameralna, obsługa balonu.

Ściąg pieszo-jezdny z ruchem ograniczonym.

Aleja Róż - plac miejski o charakterze deptaku. Zagospodarowanie placu zakłada niewielką korektę estetyczną, doposażając przestrzeń o nową warstwę znaczeniową. Żywe kwiaty uzupełnione są motywem różanym w nawierzchni, wykonanym z blachy cortenowskiej zlicowanym z powiępowierzchnią placu. Jest to trwały zapis idei alei kwiatowej w rzeczywistej materii.

Strefa aktywności ruchowej

Uramiennie kompozycji - **RAMA KRAJOBRAZOWA** ramuje widok wzdłuż uczynionej Alei Róż. Funkcjonalnie stanowi zaplecze dla **AMFITEATRU** oraz wyjście z parkingu podziemnego.

Wjazd do parkingu podziemnego

Jednostki spotkaniowe o charakterze półpubliczne, półprywatne i publiczne.

Akcent kompozycyjny- wertykalna forma fontanny służy organizacji przestrzeni placu. Zajmuje miejsce po dawnym pomniku. Orientacja zgodna z kierunkiem stron świata przywodzi na myśl odwieczny porządek. Zasada działania fontanny zogniskowana na jest na człowieka nie tylko w aspekcie estetycznym i wrażliwym, ale także symbolicznym aby podkreślić ideę spotkania. Działanie fontanny skonstruowane jest tak, aby kurtyny wodne tworzące ściany prostopadłością reagowały na ruch użytkowników. W przypadku gdy ktoś podeszł do kurtyny, woda przestaje się łąć. Jeśli po drugiej stronie inna osoba uczyni tak samo, dojdzie do spotkania. Ma to na celu zwrócenie uwagi na więzy społeczne i zauważanie drugiego człowieka.

Zaplecze ogrodowe dla warsztatu terapii zajęciowej

Ogródki Jordanowskie

Kwartał urbanistyczny osiedle B

Przestrzeń utrzymana w charakterze wnętrza półprywatnego. Dla wzmocnienia tożsamości mieszkańców ze swoim otoczeniem zaprojektowano poletka do zagospodarowania według pomysłu mieszkańców. Proponuje się stworzenie programu mającego na celu pobudzenie zainteresowania i więzi lokalnych.

W pierzejach placu zaproponowane zostały obiekty usługowe o podwyższonym standardzie. Funkcje odpowiadają miejskiemu charakterowi przestrzeni. Aranżacja "jednostki spotkaniowej" sprzyja rozwojowi funkcji restauracyjno-kawiarnianych. Charakter funkcji powinien odpowiadać różnemu gronu odbiorców.

Wjazd do parkingu podziemnego.

Plac Centralny - serce układu urbanistycznego oraz funkcjonalna dominanta projektu. Koncepcja rewitalizacji zakłada ucytlenienie kompozycji. Skrzyżowanie osi podkreślone jest obeliskiem o współczesnej formie. Obiekt ten składa się z trzech ram, z których najmniejsza oznacza oś główną, średnia oś kierunek Centrum Administracyjnego Huty oraz ostatnia Aleję Andersa. Obelisk jest jednocześnie znacznikiem wejścia do podziemnej mediateki.

Mediateka - Ośrodek dydaktyczno-kulturalno-rozrywkowy pełniący funkcję integracji społecznej. Miejsce aktywizacji kulturalnej, powinien stać się motorem napędowym i animatorem zdarzeń kulturalno-rozrywkowych w Nowej Hucie. Oferta programowa skierowana powinna być do szerokiego grona odbiorców w celu wzmocnienia więzi społecznych: Kubatura obiektu ukryta jest pod powierzchnią Placu Centralnego, który pozostaje na swoim poziomie.

Fosa -zaplecze rekreacyjno - ogrodowe dla czytelników oraz doświetlenie Mediateki.

Skwer - unikalne zakończenie kompozycji urbanistycznej. Otwarta pierzeja placu pozwala na daleki wgląd w makrownętrze architektoniczno-krajobrazowe. Skwer jest łącznikiem pomiędzy strukturą miejską, a tkanką przyrodniczą, spełnia funkcje kompozycyjne, widokowe oraz rekreacyjne. Pod powierzchnią znajduje się parking podziemny.

Niewielki plac do kontemplacji komponowanego kadru. Grupa cennych przyrodniczo drzew jest tu stałym elementem kompozycji. Przechodnie i użytkownicy są ruchomymi elementami obrazu.

Navierzchnia z płyt kamiennych poprzetrastanych trawą jako przejście ze strefy reprezentacyjnej do rekreacyjnej, jest zaproszeniem do wejścia na trawę.

RAMA Nowohucka - obiekt materialny prezentujący sposób ideowego myślenia. Przestrzeń skweru powinna pozostać wolna od zabudowy dla zachowania istniejącego powiązania widokowego. Otwarcie to jest w istocie pierzeją Placu Centralnego. Skrzywienie Ramy w stosunku do osi podyktowane jest względami kompozycyjnymi. Kulisywany przez NCK i Centrum E widok zyskuje tym samym ramę krajobrazową. Obraz ten tworzy tym samym elewację Placu Centralnego. W koncepcji rama materializuje się jako galeria sztuki wraz z punktem widokowym i zapleczem kawiarnianym. RAMA jest także wyjściem z parkingu podziemnego.

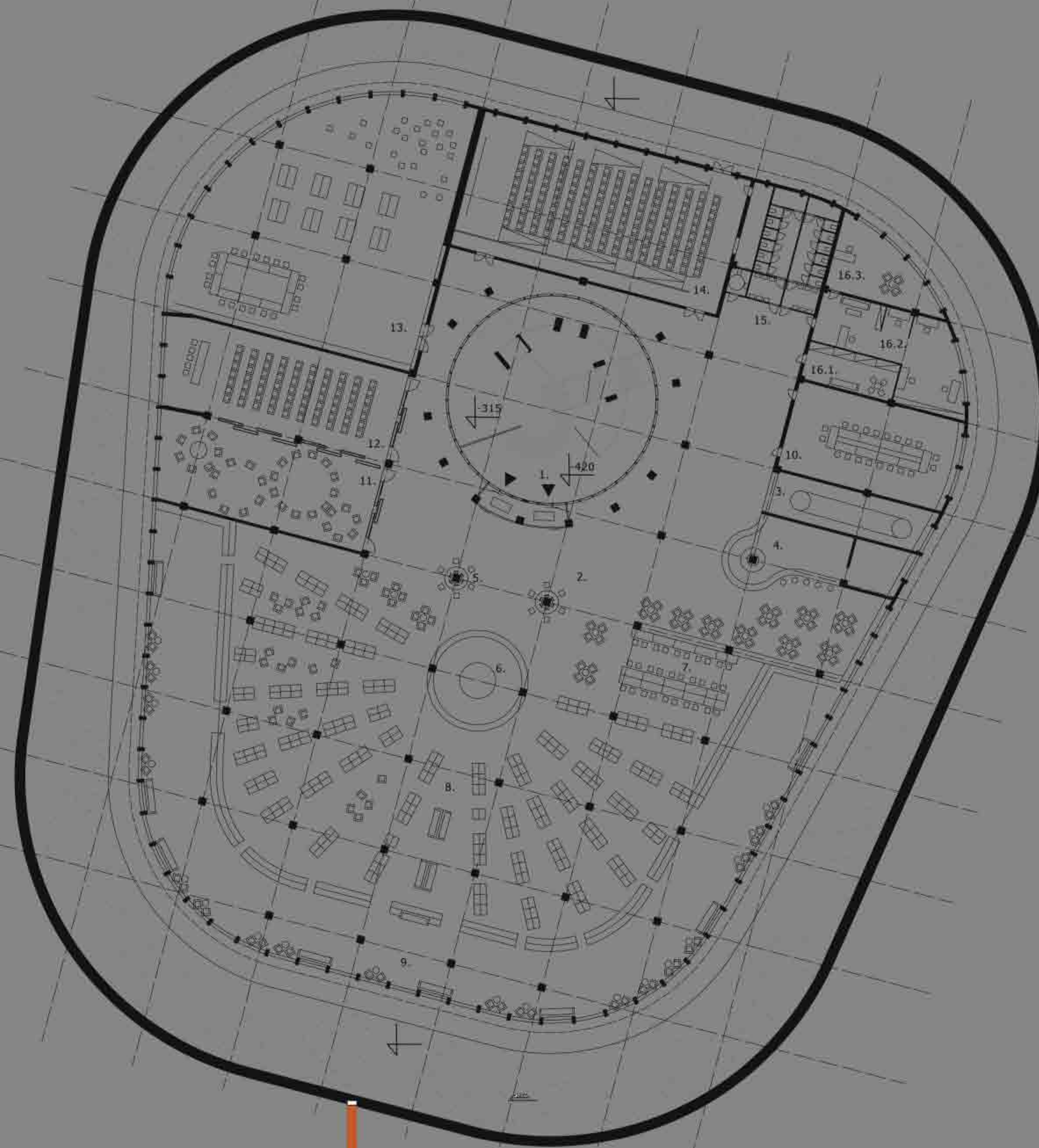
Murawa wielofunkcyjna - przestrzeń otwarta służąca czynnej i biernej rekreacji.

Istniejące zadrzewienie będąc stanowiskiem lęgowym kilku chronionych gatunków awifauny jest istotnym elementem różnorodności biologicznej. Proponuje się sukcesywne przeniesienie zadrzewienia w kierunku zachodnim w celu ucytlenienia szerokiego otwarcia widokowego oraz zachowania wartości przyrodniczych.

PRZĘKROJ B-B 1:250

MEDIAŃKA - przestrzeń aktywizacji społecznej udostępniająca kulturalną rozrywkę, edukację i możliwości spotkań.

1. Płatko wejściowe - winda i schody w obelisku
2. Foyer
3. Siatka
4. Biuro
5. Kuchnia multimedialna/internet
6. Wypoczynkownia
7. Stojaki komputrowe
8. Czytelnia-wolny dostęp do regałów, miejsca do siedzenia
9. Pasaż czytelnika - poszerzenie czytelnia o miejsce do spotkań i dyskusji z możliwością wyjścia do "tury"
10. Sala konferencyjna 1
11. Klub dyskusyjny
12. Sala konferencyjna 2 (możliwość połączenia z pom. 11 oraz foyer)
13. Pomieszczenia dla dzieci
14. Sala audiowizualna
15. Toalety
16. Administracja:
- 16.1 Pomieszczenie socjalne
- 16.2 Sekretariat
- 16.3 Gabinet dyrektora

PRZĘKROJ A-A 1:250

